

Verslag expertmeeting Preventie van problemen bij kinderen op 8 januari 2018

Plaats: Gemeentehuis Voorst te Twello

Experts

Mevrouw Boerkamp – Netwerk ScheidingsWijze[n]

Mevrouw Nuraydin – GGD Noord-Oost Gelderland

De heer Ockeloen – Onderzoeker en auteur

Mevrouw Van Doesum – MindFit

Mevrouw Van Olst – Jeugd GGZ Dimence

Mevrouw Volaart – Nederlands Jeugdinstituut

Voorzitter: De heer Penninx, burgemeester Gemeente Voorst

Sidekick: Mevrouw Strieker, projectteam de Loep

Doel van de bijeenkomst

Doel van de expertmeetings is ten eerste een validatie van het analysemateriaal (het analyseschema) en ten tweede een indicatie van interventiepunten (punten in de oorzakelijke analyse waar met succes de preventie van problemen bij en met kinderen kan worden verbeterd).

Omschrijving analyseschema

De basis in de thuissituatie van kinderen staat onder druk als gevolg van twee belangrijke ontwikkelingen: (v)chtscheidingen en werkende ouders met een overvol leven. Dit leidt er toe dat ouders minder tijd hebben en kinderen veel meer vrijheid hebben en meer gepamperd worden. Kinderen worden meer aan hun lot overgelaten, hebben minder structuur en duidelijkheid.

Er is sprake van een toenemende “informatie-overload” via social media en de prikkels die kinderen krijgen en de verleidingen die dat met zich meebrengt.

Terwijl de informatie en communicatiesituatie leidt tot vermindering van taal- en communicatievaardigheden, er is meer druk op kinderen om te presteren en kinderen kunnen minder kind zijn.

Door deze ontwikkelingen weet een deel van de kinderen minder goed wat ze wil, hun leerprestaties en creativiteit staan onder druk. De groepsdruk en social media verslaving leidt tot sociaal isolement en vereenzaming.

Het bovenstaande leidt uiteindelijk tot meer en zwaardere psychische problematiek bij kinderen.

Verslag expertmeeting

Aan de experts wordt gevraagd of zij zich herkennen in de analyse van 'Problemen bij en met kinderen'.

Sommige experts geven aan dat zij de inbreng van de doelgroep missen in het analyseschema. Dit heeft te maken met de beleving van de kinderen. Hierdoor missen zij op sommige punten diepgang in het deelschema. Ook geven de experts aan dat bij dit deelschema prima de ouders van de kinderen betrokken kunnen worden. Het projectteam geeft aan dat er nog met ervaringsdeskundigen gesproken gaat worden om ook hun input te krijgen.

Verder wordt er door de experts gevraagd waarom de onderwerpen uit elkaar gehaald zijn en wordt er gevraagd of er voldoende overzicht is om de verschillende overlappen in de deelschema's te zien. Ook wordt er gevraagd of alle groepen voldoende in beeld zijn, zoals mensen met een etnische achtergrond, jonge mantelzorgers, mensen met armoede en schulden, mensen zonder opleiding.

Terug naar welke analyses wel en niet herkend worden. De druk op kinderen wordt herkend. Dit is op verschillende vlakken zo. Hierbij worden verschillende zaken genoemd om dit te onderbouwen.

Een oorzaak van de toename van druk op kinderen is de taakgerichtheid van kinderen. Alles is gericht op taken en niet op relaties. Het maakt uit of er vanuit visie of vanuit mindset getoetst wordt. Een voorbeeld hiervan is het cijfergerichte werken op scholen. Vaak wordt gevraagd welk cijfer een kind heeft gehaald, maar niet hoe het kind het vond. Ook de stap van kinderen naar de verschillende niveaus op het Voortgezet Onderwijs zorgt voor druk bij de kinderen.

Een ander voorbeeld van druk op kinderen is de Kinderpostzegel-actie. Hierbij wordt op de enveloppen aangegeven dat een kind een bepaald aantal verkopen moet doen voordat het bij 'groen' is. Hierdoor wordt de druk op kinderen ook verhoogd.

Verder worden ook kinderfeestjes benoemd. Deze moeten steeds groter en gekker. Voor bijstandsgesinnen is dit vaak lastig vanwege de kosten. Hierdoor ontstaat druk bij kinderen omdat ze hierin niet mee kunnen komen. Ook kunnen hierdoor kinderen worden uitgesloten. Ook kan er druk ontstaan bij kinderen door scheidingen. Door scheidingen ontstaan verschillende soort crises en kunnen er rouwprocessen ontstaan. Verder worden er meer complexe vechtscheidingen gezien.

Vervolgens wordt ingegaan op het fenomeen groepsdruk. Zorgt dit ook voor problemen bij kinderen? De experts geven aan dat groepsdruk an sich niet altijd een probleem hoeft te zijn. Leven in groepen kan ook erg leerzaam zijn voor kinderen. Het wordt wel een probleem wanneer kinderen niet aan de normen van de groep kunnen voldoen. Hierdoor kunnen uitsluiten en pesten ontstaan en dit heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van kinderen. Social media zou hierin ook een rol kunnen spelen. Social media gaat heel snel en kan soms heftige reacties oproepen. Er loopt een onderzoek bij het Nederlands Jeugdinstituut hoe kinderen social media ervaren. Geeft het hen daadwerkelijk druk?

Ouders kunnen een belangrijke rol spelen in het gebruik van social media door kinderen. Hoe gaat het kind om met social media? Vaak werken beide ouders en hebben ze weinig tijd voor kinderen. Hierdoor schamen ze zich soms om te vragen aan hun kinderen wat ze doen op social media. Een expert geeft ook aan dat ouders voelen dat ze hun kinderen tekort doen doordat ze minder tijd voor hen hebben. Er ontstaat een soort paradox: de ouders werken meer, hebben minder tijd voor hun kinderen maar willen wel het wel en wee van de kinderen beheersen. Hierdoor gaan ze compensatiegedrag vertonen en kinderen dingen geven. Verder willen de ouders toch de kinderen beschermen, maar moeten zij uitkijken dat het geen overbescherming of oververheerlijking wordt. Wanneer bij kinderen alleen maar de goede dingen worden benadrukt ontstaat er een niet-realistisch zelfbeeld en dit kan later ingewikkelde consequenties hebben, aldus een expert. Het is goed dat kinderen om kunnen gaan met tegenslagen. Ze moeten leren te zorgen dat alles in balans is.

Een expert geeft aan dat het huwelijksvermogensrecht ook iets is wat nu gaat spelen bij deze gezinnen. Hoe ga je mensen voorlichten die gaan trouwen? Wat gebeurt er bij een scheiding? Het is een maatschappelijke ontwikkeling dat relaties niet meer voor het hele leven zijn. Er wordt aangegeven dat het voordeel van vele scheidingen is, dat kinderen een voorbeeld hebben in hun omgeving waarbij de ouders ook gescheiden zijn. Een andere expert geeft aan het daarmee niet per definitie eens te zijn.

Wat betreft voorlichting aan ouders wordt ook het krijgen van kinderen benoemd. Wat wordt er gedaan wanneer er kinderen op komst zijn? Een expert geeft aan dat dit moet worden

gedaan vanuit de dialoog: Wat komt er op je pad, wat gebeurt er sociaal-emotioneel met je? Hier wordt in een ouderschapsplan wel getracht aandacht aan te geven. Een extra zorg voor de gemeente in deze is dat er een kwetsbare groep is die het moeilijk krijgt wanneer er kinderen komen. Hierbij moet worden gedacht aan bijvoorbeeld ouders met een verslavingsproblematiek of LVB'ers.

Er wordt een pauze ingelast en de voorzitter geeft aan na de pauze verder te willen gaan met interventies.

Een expert geeft aan dat ouders een belangrijke rol spelen bij het wegnemen van druk bij kinderen. Hierbij kun je denken aan een voorlichtingsavond voor ouders over social media. Kinderen zijn over het algemeen veel beter op de hoogte van alle mogelijkheden en ontwikkelingen rondom social media. School kan hier een belangrijke rol in spelen volgens de experts.

Het is lastig om de ouders te bereiken. Het is lastig om de ouders te motiveren. De oplossing hiervoor zou volgens de experts kunnen zijn om ouders te betrekken via de kinderen. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door een voorlichting te organiseren rond een kerstmusical. Als advies wordt meegegeven dat de informatieavonden op een neutrale manier moet worden gehouden. Er moet niet in problemen worden gedacht.

Wel moeten ouders beter geholpen worden in hoe zij met druk om moeten gaan die zij zelf ervaren. Wat is het beeld wat je wilt geven aan de kinderen? We hebben druk, maar hoe gaan we hier op een gezonde manier mee om? Een expert geeft aan dat eerst de zwakkere ouders ondersteund moeten worden. Wel blijft het lastig om deze ouders goed te bereiken.

Om de ouders beter te bereiken wordt ook geopperd om dit met samenwerking te verbeteren. Bijvoorbeeld consultatiebureaus spreken mensen al. Door in deze laagdrempelige gesprekken punten aan te geven kun je de mensen beter bereiken. Laat zien dat je er bent voor de ouders en zorg dat je de ouders niet in de steek laat.

Het bereiken van ouders kan volgens een expert ook door aan te sluiten bij bepaalde bestaande groepen. Vroeger was er bijvoorbeeld de groep 'Ouders van nu'. Ook is het goed om aan te sluiten bij instanties zoals huisartsen of verloskundigen. Door een goede informatievoorziening bereik je ook dat mensen weten waar ze naar toe moeten. Volgens de experts is dat nu lang niet altijd zo. Een expert geeft verder aan dat er nog meer proactief gewerkt kan worden. Momenteel komen veel instanties pas in actie bij een hulpvraag en zijn dus reactief. Ook geeft een expert aan dat er niet alleen voor en over ouders moet worden gedacht. Laat ouders het zelf bedenken. Waar lopen zij tegenaan?

Ook moeten we concluderen dat bestaande interventies niet altijd werken. Er moet worden gekeken naar het huidige aanbod. Wat werkt en wel, en wat juist niet? Ook moet er bij de

inventarisatie gekeken worden naar samenwerkingsverbanden. Het kan niet zo zijn dat een gezin met 20 hulpverleners in aanraking komt. Wat werkt is dat een instantie/persoon de regie heeft. Focus op hoe je de bestaande expertises zo kunt bundelen dat de expertises goed tot zijn recht komen. Lever dus maatwerk.

Er wordt door de voorzitter gevraagd of groepsdruk ingezet kan worden om het goede te bereiken. Een expert beaamt dit en geeft als voorbeeld dat bij vechtscheidingen het zeker helpt wanneer bekenden/vrienden de betrokkenen aanspreken op hun gedrag. Het gaat er wel om wie het zegt. Een andere expert geeft aan dat het bij niet-westerse mensen de imam zou kunnen zijn. Maar dit hoeft niet altijd de juiste te zijn. Deze persoon moet ook niet bang zijn voor weerstand. Weerstand zorgt volgens de experts namelijk voor verandering. Vaak is ook de angst voor weerstand groter dan wat het daadwerkelijk soms is. Zeker rondom ouderschap.

Verder wordt er ingegaan op de signaleringsfunctie van verschillende instanties. Hier speelt de kinderopvang een grote rol. Bijvoorbeeld de BSO kan meer gaan lijken op een gezin. De kinderen moeten niet alleen bezig worden gehouden, maar volgens een expert moeten er ook gesprekken worden aangegaan met de kinderen. Even bijkletsen met een kind met een kopje thee kan de signaleringsfunctie vergroten. Een voorwaarde hiervoor is wel dat de professionaliteit en kwaliteit van de BSO's omhoog moet.

Het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid heeft ook een signaleringsfunctie. Bij bijvoorbeeld de Kindcheck wordt er gevraagd of er kinderen in het spel zijn wanneer volwassenen in de problemen zitten. Hierbij wordt een inschatting gemaakt of de kinderen in gevaar kunnen zijn. De experts geven aan dat bij mensen met financiële hulpvragen altijd moet worden gevraagd of deze mensen kinderen hebben. Laat bijvoorbeeld de klantmanagers tijdens een intake hier naar vragen.

Ook de rol van school wordt besproken als signalerende instantie. De leerkrachten moeten handvatten krijgen om de gesprekken met de leerlingen en ouders aan te kunnen gaan. Op het voortgezet onderwijs gebeurt dit al vaker door mentorgesprekken met de leerlingen. Een expert geeft aan dat via de school ook maatschappelijk werkers kunnen worden ingezet.

Er is bezuinigd op het consultatiebureau. Een expert vindt dat je dan goed moet kijken als gemeente naar de invulling van het consultatiebureau. Richt je je op sociaal emotionele ontwikkeling? Aan welke knop draai je om wat te bereiken? Wanneer je meer zicht wilt op de leeftijd van 0-1 jaar, dan moet je daar dus wat meer op doen. Wanneer je aansluiting vóór school beter wilt hebben, dan draai je aan een andere knop. Zo zou het kunnen zijn dat je de consultatiebureaus meer ruimte wilt geven om te kijken wat ze daarin kunnen doen. Er is in Nederland een aantal GGD/JGZ instellingen die een traditie hebben waarin ze meer plustaken

doen voor een gemeente. Dit heeft pas zin als hun interventie aansluit bij de behoefte van de doelgroep. Het is belangrijk dat de basis hierin goed is.

Er wordt aangegeven dat er daarna continuïteit in de preventie-activiteiten moet komen. Niet iets beginnen en later weer afbreken. Er moet een doorgaande lijn zijn en hiervoor moeten middelen vrij voor worden gemaakt. Een JGZ is hier een heel logisch platform voor, aldus een expert.

Aanvullende punten:

- Maak per kind een gemeentelijk dossier. Verzamel verschillende gegevens van instanties. Zo kunnen kinderen beter gevolgd worden.
- Mediation is een vergoed traject onder een bepaalde inkomensgrens. Maak dat bekend bij mensen. Kan ingezet worden bij conflicten. Raad voor Rechtsbijstand betaalt dit.
- Een expert geeft aan dat het misschien niet helemaal volledig is. Hoe verhoudt dit deelschema zich tot de andere deelschema's? Hoe kun je in andere deelschema's aan knoppen draaien zodat het voor kinderen beter gaat?
- Er moet in een bredere context worden gekeken. Welke kwetsbare groepen hebben extra hulp nodig? Bekijk de positieve kant en vaardigheden van kinderen en ouders!
- Wanneer er vervolgacties komen: Hoe bekijk je dat wetenschappelijk?